

ET
27-ÅRIGT
TALENT
*Francesco
Maselli*

AF AITO MÄKINEN

„Det er den første film af en instruktør, der endnu ikke er fyldt 30“ – det svar får man ofte i vore dage, når man spørger, hvem der har iscenesat en film, som man har fundet usædvanlig og fremragende. Man får det indtryk, at en hel generation er ved at træde i filmens tjeneste – en generation, for hvem filmen og specielt tonefilmen er den naturligste og mest nærliggende kunstart. Unge mennesker, der har annekteret denne komplicerede kunst i dens rene former, dens særegne synsmåde.

Francesco Maselli hører til denne nye generation. Han blev født i 1930 i Rom og har beskæftiget sig med film fra han var 16 år. Han startede med dokumentarfilm og manuskripter og skabte som 24-årig sin første lange spillefilm „Gli Sbandati“. I 1957 kom hans anden spillefilm „La donna del giorno“.

I kortfilmen „Bambini“ (1950) skildrer Maselli følsomt børnelege. I „Zona pericolosa“, der kom et par år senere, møder vi igen motivet fra „Bambini“, men nu er tonen en anden. Instruktøren har her noget presserende at

En pause under optagelserne af „La donna del giorno“ (dagens kvinde). Man ser Haya Harari, Serge Reggiani og til højre instruktøren, Francesco Maselli.

udtrykke: han retter en anklage mod de moderne bysamfund, fordi de overlader børnenes opdragelse til gaderne, de kulørte hefter og de lokale biografer. Børnene får deres åndelige næring fra de sadistiske tegneserier og billige kriminalromaner, som de køber i kioskerne, avisernes mord- og krigssensationer afstumper deres følelsesliv, og idealerne finder de i kvarterets biograf. Børnenes leg er ikke længere leg, men en rå krig, og de vokser op til mennesker, der er i stand til at føre krig og til at begå de frygteligste forbrydelser uden at stille overflødige spørgsmål. Filmen er bygget som en montage af tegneseriebilleder og af billeder af børn, der sluger underlødigt litteratur eller leger krigslege. Musikken leveres af trommer.

I Masellis nyeste film „La donna del giorno“ er heltinden et produkt af et dårligt miljø. I filmens begyndelse bliver hun fundet en regnvejrsdag ude på en landevej; hun hævder, at hun er blevet voldtaget. Det resulterer i, at hun bliver berømt, modtager gaver og får et job som mannequin. Hun gør, hvad hun kan, for at holde liv i sensationen. Hun går så vidt som til at skrive om sin oplevelse i et stort billedblad. Politiet er på jagt efter den skyldige, og den beskrivelse, pigen har givet af forbryderen, viser sig at passe på en mistænkt familiefader. En journalist, der er indtaget i pigen, ser til sin sorg, hvor blændet hun er af offentlighedens søgelys, men det samme ser også en reklamemand, der forstår at udnytte det til sin egen fordel. Efter et besøg i pigens hjem og en samtale med hendes publicityjagende mor får den anklagedes mands hustru mistanke om, at hele historien er opdigtet for at vække opmærksomhed. Pigebarnet afviser naturligvis først denne beskyldning, men da hun står over for sit endelige mål – en filmkontrakt – bryder hun sammen og løber ud på gaden. Filmen slutter med, at den anklagedes hustru holder den snøftende pige i sine arme og spørger sig selv, hvad hun bør foretage sig ...

Disse to film vidner om en usædvanlig stærkt engageret interesse for nutidens vitale problemer. „Dagens Kvinde“ vil med djævelens vold og magt opnå berømmelse, og hun klamrer sig af alle kræfter til den opnåede publicity. Filmen er en bitter kommentar og en

Lucia Bosé og Goliarda Sapienza i „Gli Sbandati“
(ordret: de spredte).

besk afsløring. Den er desværre ikke så kunstnerisk helstøbt som „Den farlige Zone“ eller som instruktørens første spillefilm „Gli Sbandati“. I „Dagens Kvinde“ vil han afsløre overfladiskheden i den verden, i hvis midte han selv lever, og det billede, han giver af film- og reklameverdenen er skarpt, men filmen er ikke blevet en fast helhed. Han forsøger at belyse problemet fra alt for mange sider, og de motiver og personer, der optager ham, bliver ikke fremstillet i rimelige proportioner. Men „Dagens Kvinde“ er selv i sin ikke helt vellykkede form foruroligende, og et dygtigt arbejde af en født filmmand. Situationerne og personerne er ridset sikkert op, og især nogle af scenerne

mellem den unge pige og hustruen er ladede med dramatisk kraft.

Masellis vægtigste film er imidlertid „Gli Sbandati“. Den er en af filmhistoriens mange bemærkelsesværdige debutfilm. Ikke noget fyrværkeri à la „Citizen Kane“, men et modent og afbalanceret værk. Filmen er beretningen om Andrea, der er 19 år gammel, da han møder sin første store kærlighed og sin måske sidste mulighed for at frigøre sig fra sin golde og stivnede tilværelse.

På et gods i nærheden af Milano lever under krigen en grevinde med sin søn og dennes to kammerater en beskyttet og afsondret tilværelse, der mest består af udflugter, måltider

Haya Harariet som hustruen og Virna Lisi som „Dagens Kvinde“ i „La donna del giorno“.

og – som aftenadspredelse – snobbede samtaler. Andrea trodser en ordre fra sin mor og går under et besøg i byen ind på at indkvartere nogle flygtninge i en af godsets sidebygninger – to kvinder, en gammel mand og nogle børn; de er alle flygtet under bombardementerne i Milano. Andrea forelsker sig lidt efter lidt i den unge kvinde, der imidlertid ikke er særlig smigret over den unge greves interesse. I det mindste giver hun ikke efter for ham uden betingelser. Mens grevinden er på besøg i Milano, trodser Andrea atter hendes ordre og skjuler nogle italienske soldater, der er undsluppet fra et tysk fangetog i nærheden. Han beviser gennem denne handling sin dybe interesse og sympati for mennesker, der handler spontant, uden beregning. På grund af faren for tyskeres repressalier er det tilrådeligt, at Andrea følger partisanerne og sin elskede op i bjergene, men netop som de er ved at flygte fra godset, vender grevinden tilbage i selskab med en tysk officer. Hun bønfalder sønnen om at blive hos sig – han er hendes eneste beskytter og sin slægts repræsentant. Hun får Andrea til at vakle. Og han har ikke styrke nok til at tage det afgørende skridt, til at stille sig på kærlighedens og det aktive livs side.

Instruktøren har med beundringsværdig sikkerhed truffet atmosfæren i det faldefærdige Italien og givet udtryk for det smertefulde i den unge mands personlige tragedie. „Gli Sbandati“ forekommer næsten en selvbiografisk nøglefilm, men er det dog næppe. Handlingen udspilles i 1944, og den gang var Maselli meget yngre, hvor „umådeligt tidligt moden“ han end var (udtrykket er hans eget). Det eventuelt selvbiografiske element i beretningen kan snarere vedrøre forfatteren til den originale historie – den ene af filmens tre manuskriptforfattere, *Prando Visconti*, der stammer fra Milano. De to andre manuskriptforfattere var Maselli selv og *Aggeo Saviolo*.

Stilistisk er begge Masellis lange film omhyggeligt udarbejdede, men billedkompositionerne i „Gli Sbandati“ er ligefrem forbløffende fint valgte, og atmosfæren i hvert enkelt billede er helt ægte: de mange modlysbilleder, den sensommerdisede solnedgang ved floden som baggrund for kærlighedsscenen, lervejen der er opløst af støvregnen i slutscenen. Det er ikke vanskeligt at se, hvem der har været Masellis læremestre – han fortæller selv, at inden-

dørsbillederne hos de evakuerede og den måde, hvorpå han har fotograferet *Lucia Bosé*, er inspireret af „La terra trema“, og at han anser *Visconti* for at være vor tids største instruktør. Ligeledes har han hentet impulser hos *Michelangelo Antonioni* – Maselli har ligesom instruktøren af den betagende barneskildring „Amici per la pelle“, *Franco Rossi*, arbejdet sammen med Antonioni. Maselli var for eksempel med til at skrive manuskriptet til „La signora senza camelie“ (1953). Det engagement, der i høj grad præger Masellis film, er sikkert blevet styrket under hans samarbejde med *Zavattini*. Han var dennes assistent under forarbejdet med „Caterina“ – den ene af episoderne i „Amore in Città“ (1953), der består af seks episoder med hver sin instruktør. Slutningsscenen i „Gli Sbandati“ bringer de afsluttende billeder i *Rossellinis* „Paisa“ i erindring. Men det vigtigste er, at Masellis filmiske talent er af en sådan rang, at der ikke er tale om plagiater, men om selvstændig skaben på grundlag af impulser.

I de sidste år har Maselli arbejdet i nært samarbejde med sin hustru *Goliarda Sapienza*. Hun deltog i arbejdet med „Zona pericolosa“, og i „Gli Sbandati“ spiller hun den evakuerede kvinde, som har mistet sin mand ved et bombardement, og som en nat under et luftangreb bryder ud i hjerteskræende gråd. Hustruens rolle i „La donna del giorno“ var oprindelig tiltænkt *Goliarda Sapienza*, men producentens kommercielle hensyn bevirkede, at den meget særprægede kandidat til rollen blev skubbet i baggrunden. I stedet blev rollen givet til *Haya Hararit*.

Maselli blev på biennalen i 1955 præmieret for sin iscenesættelse af filmen, og i Karlovy Vary fik han 1957 tildelt „prisen for en ung filmmands indsats“, men det har ikke desto mindre været vanskeligt for ham at fortsætte. Ingen af hans film har været store publikumssuccesser i Italien, og han har endnu ikke fået en producent til at interessere sig for sine planer (han har tre ideer). Han har i virkeligheden ikke arbejdet med film i et helt år, for „La donna del giorno“ blev færdig allerede i 1956, skønt den først fik premiere i år. Og alligevel er Maselli ubestrideligt en af de mest talentfulde af Italiens unge instruktører. En instruktør, som målbevidst bygger på den italienske efterkrigsfilms bedste traditioner.